1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 79. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 27-го КВІТНЯ (APRIL) 1963 15 ЦЕНТІВ — 15 CENTS TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 79. VOL. LXX.

ГЕН. ТЕЙЛОР ВКАЗУЄ НА МОЖЛИВІСТЬ ВІЙНИ; ВИМАГАЄ СКРІПЛЕННЯ ОБОРОНИ

Вашингтон. — Голова Об'єднаних Шефів Штабу генерал Максвел Д. Тейлор, який тепер перебуває на інспекційній подорожі за кордоном, вислав окрему заяву Сенатській Підкомісії в справі оборонних видатків, в якій остерігає Конгрес, щоб не погоджувався з тією думкою, що в справі атомової зброї заіснував між ЗДА і СССР такий стан, який виключає можливість атомової війни, бо в дійсності в цій ділянці „немає сліпого кута". Ген. Тейлор твердить, що СССР постійно розбудовує свої збройної сили, і тому зовсім „немає зменшення загрози від комуністів". Томуто і ЗДА не сміють не дбати про те, щоб скріплювати свою оборонну силу. Тейлор висловив свої думки про оборону ЗДА у зв'язку з переслуханнями в справі оборонного бюджету, який на фінансовий 1964-ий рік становить $49 014 237 000, а разом із видатками на цивільну оборону і будову мешкань для родин військовиків — $52 100 000 000. Ген. Тейлор також домагається, щоб призначити видатки на побудову протирадіяційних сховищ, бо тепер треба мати на увазі те, що неповні обов'язує давніша засада, що „найкращою обороною є атака". Голова Об'єднаних Шефів Штабу є проти того, що секретар оборони МекНамара був проти продукції ракет „Ніке-Зевес", які мали б нищити ворожі ракети. Але Сенат вже погодився 11-го квітня на те, щоб в цій справі прийняти становище уряду. Думка про „сліпий кут" в ділянці атомової війни і зброї виникла внаслідок того, що МекНамара недавно заявив в Конгресі, що і СССР і ЗДА знають про те, що атомова війна не дала б нікому перемоги, тільки знищення обидвом воюючим сторонам. Але генерал Тейлор інакше дивиться на цю справу. Він твердить, що СССР робить великі зусилля, щоб здобути Місяць, та розбудовує свої ракети, атомові підводні човни, атомову зброю і протилетунську оборону. Тому і ЗДА не сміють не розбудовувати своїх збройних сил у всіх ділянках. „Ми не сміємо, казав ген. Тейлор, думати поняттями про статичний нуклеарний сліпий кут, тільки мусимо послуговуватися термінами динамічного поступу і плинкого становища, щоб можна було завжди протиставитися змінам та вимогам вищости в нуклеарній стратегії". Ген. Тейлор домагається поширення стратегічної атомової зброї, хоч давніші шефи штабу гадали, що ЗДА мають доволі стратегічних атомових збройних сил.

Науковець домагається докладної стерилізації міжплянетних кабін

Вашингтон. — Провідний біолог, промовляючи на зборах Крайової Академії Наук, нарікав проти того, що під час летів в космічні простори занедбується докладно стерилізувати міжплянетні кабіни та всі інструменти і внаслідок того виникає небезпека, що під час лету на на Місяць, на Марс чи на якусь іншу плянету можуть туди дістатися якісь сліди життя на Землі. Цей науковець, — це професор біології в Принстонському університеті д-р Колін С. Піттендріф, який домагається, щоб ЗДА докладно стерилізували все те, що мало б дістатися на якусь плянету, а вони також повинні домагатися, щоб і СССР робив те саме, коли висилає щось на Місяць чи на якусь іншу плянету. Крім цього промовляли ще й інші науковці, які однозгідно були проти того, щоб сповільнювати здійснення космічної проблеми, яку запропонував уряд, і згідно з якою американські астронавти могли б дістатися на Місяць перед 1970-им роком. Деякі науковці є за те, щоб якнайбільші користі можна було з добути для науки із здобуття Місяця.

Індекс цін в березні становив 106.2 відсотка

Вашингтон. — Статистичне бюро при Департаменті Праці стверджує, що в місяці березні цього року індекс цін збільшився на 0.1% в порівнянні з лютим цього року і становив 106.2%. Це значить, що від пересічних цін з 1957-1959 років індекс збільшився на 6.2%, а в порівнянні з березнем 1962-го року ціни збільшилися на 1.1%. На збільшення коштів прожитку мало вплив те, що подорожчали вживані авта, одежа та витрати на втримання мешканевих домів. Збільшення коштів прожитку було б ще більше коли б не були подешевшали дещо харчі. Індекс цін в останніх місяцях є майже без змін, бо у вересні 1962-го року він становив 106.1%

ВІД НЕДІЛІ 28-ГО КВІТНЯ ОБОВ'ЯЗУЄ ЛІТНІЙ ЧАС

Ню Йорк. — Від півночі з суботи на неділю почне обовзувати так званий ощадностевий літній час, який важний буде впродовж шістьох місяців, аж до останньої суботи в жовтні. Так званий стандартний час обов'язує впродовж шістьох місяців, від останньої неділі жовтня до останньої суботи квітня. В суботу ввечері перед спанням треба посунути вказівки годинників на одну годину вперед, щоб рано в неділю встати і мати літній час. Ту годину, яку втратять люди на спанні тепер з суботи на неділю, зможуть собі відоспати при останньому кінці тижня в жовтні ц. р.

В АМЕРИЦІ

● **Секретар Білого Дому П'єр Салінґер заявив,** що він і Кеннет О'Доннелл 5-го травня виїдуть до Европи та відвідають Італію, Німеччину та Ірляндію, де мають обговорити плян візити президента Кеннеді в тих 3-ох державах. Президент поїде до Европи в червні цього року.

● **24-го квітня** в Портсмуті, Ню Гемпшир, спустили на воду атомовий підводний човен „Джек" без жадних радісних парад, бо продовжується слідство в справі загинулого підводного човна „Трешера" разом із 129 моряками.

● **Славний лікар,** спеціяліст від серцевих недуг, який лікував президента Айзенгавера в 1956-му році, д-р Пол Додлі Вайт, заявив на зборах Академії в справах релігії і умового здоров'я у Филядельфії, що хто хоче коротко жити, то має виконувати таку трипунктову програму: об'їдатися, бути лінивим і курити по дві і більше пачок цигарок денно. Він рекомендує легкі фізичні вправи, такі, як щоденний одногодинний шпацир пливання або гра в ґольфа. Не занадто велика втома мускулів, — це найкращий засіб на заспокоєння нервів, — каже д-р Вайт.

● **Уряд Публічного Здоров'я** у Вашинґтоні звітує, що 43 мільйони омериканців у 2,302 місцевостях вже п'ють флюоридовану воду, яка не допускає до того, щоб псувалися зуби, головним чином у дітей.

● **Нюйоркський адвокат** Джеймс Б. Доновен, який вже кілька разів переговорював із кубинським диктатором Кастром про звільнення кубинських бранців і заарештованих американців, останнім разом поїхав до Гавани зі своїм 18-річним сином Джаном і цим здобув собі повне довір'я кубинського диктатора, хоч його дорадники настроювали Кастра проти Донавана.

Ген. МекАртур остерігає американців проти війни в джунґлях

Вашингтон. — Під час обговорювання оборонного бюджету в сумі $52 100 000 000 сенатор - демократ із Вірджінії Вілліс Робертсон пригадав в Сенатській Підкомісії в справі оборонних видатків, що минулого року генерал армії Даглес МекАртур остерігав проти того, щоб американці вдавалися у війну в джунґлях в південно - східній Азії. В справі бюджету зізнавали секретар оборони Роберт МекНамара і представник голови Об'єднаних Шефів Штабу, генерал Ірл Дж. Вілер. Сен. Робертсон пригадав слова ген. МекАртура, який сказав минулого року в Конгресі під час вшанування його окремою резолюцією як визначного військовика: — „Джентлмени, дозвольте мені перестерегти вас проти війни в джунґлях Південної Азії". Сенатор Робертсон оскаржує уряд в тому що змінив давнішу стратегію і домагається аж $3 300 000 000 на еквіпунок наземних збройних сил. Сен. Робертсон заявляє, що і президент Кеннеді і Нікіта Хрущов заявляли, що Берлін може спричинити атомову війну, то нащо ж тоді витрачати фонди на розбудову наземних збройних сил, — дивується сенатор із Вірджінії.

Сенатори проти завеликого бюджету на космічну програму

Вашингтон. — В сенатській Комісії Космічних Просторів ведуться переслухання в справі $5 700 000 000, які уряд запропонував на космічну програму у фінансовому році, що зачнеться 1-го липня 1963-го року. Республіканські сенатори, а також і деякі демократи, нарікають на те, що Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація виконує такі проєкти, які могли б бути виконані приватними фірмами. Дискусія над цією програмою виникла після того, як директор Космічної Адміністрації Джеймс Е. Вебб обороняв урядовий проєкт космічного бюджету. Сенатори підлають сумнів урядовий проєкт старатися про те, щоб американські астронавти перші діставлися на Місяць. Президент Кеннеді заявив на пресовій конференції 24-го квітня, що треба за всяку ціну старатися щоб перші американці дісталися на Місяць, і тому було б „великою помилкою", коли б уряд і Конґрес послухали тих, які пропонують зменшити витрати на досліди над космічними просторами та тим самим чекати на те, що хтось інший як перший дістанеться на Місяць.

Українці знову очолюватимуть національні групи в Параді Льояльности в суботу

Ню Йорк. — Як у минулих роках, так і цього року українці знову очолюватимуть всі інші національні групи у великій Параді Льояльности, що відбудеться вже в найближчу суботу, 27-го квітня, в Ню Йорку. Ці паради започатковано багато років тому для протиставлення тепер уже заникаючим підривним комуністичним та „прогресивним" демонстраціям з нагоди „робітничого" 1-го травня. Цього року, як і в попередніх роках, Парада Льояльности відбудеться по 5-ій Евню та почнеться о год. 1-ій по полудні. Українська група, яку організує місцевий Комітет Об'єднаних Американських Організацій, збирається о год 12:30 вполудне при 94-ій вулиці і Медісон Евню. Параду відбиратимуть найвищі стейтові і міські репрезентанти.

● **Восени минулого року** Департамент Рільництва купив був 383,485 скриньок помаранчового соку по пересічній ціні 4.63 дол. за скриньку, щоб допомогти власникам цитрусових садів. Коли внаслідок морозу ціна на цей сок підскочила була до 11.65 дол. за скриньку Департамент Рільництва уневажнив цей контракт, щоб продуценти не втратили. Але пізніше збройні сили купували помаранчовий сок по ціні 13.50 за скринку.

Д-Р ВОЛ. ПЕТРИШИН ДОПОВІДАТИМЕ НА З'ЇЗДІ АМЕРИКАНСЬКОГО МАТЕМАТИЧНОГО Т-ВА

Ню Йорк. — Як повідомляє інформативний бюлетень „Нотісес" за квітень, 1963 р. на нарадах річного з'їзду Американського Математичного Товариства, який відбудеться тут в днях від 29-го квітня до 2-го травня ц.р., д-р Володимир Петришин, член Математичного Інституту ім. Куранта при Нюйоркському Університеті, виголосить доповідь п. н. „Про одну клясу К-позитивних і К-непозитивних операторів", в якій докаже три нові теореми з теорії цієї кляси операторів. Доповідь відбудеться в рамцях сесії Аналізи і Прикладної Математики в понеділок 29-го квітня ц.р. о од. 10:45 рано в готелі „Ню Йоркер".

ГАННА ЧЕРІНЬ З РОДИНОЮ НА ВІДВІДИНАХ У „СВОБОДІ"

25-го квітня ц. р. відвідали редакцію гості з Шикаґо відома поетка Ганна Черінь з мужем Степаном Паньковим і донькою Інною. Пані Г. Черінь, авторка ряду літературно-публіцистичних статтей і одна з основних співробітниць „Веселки", авторка збірки поезій „Крещендо", збірки оповідань для дітей „Братік і сестричка" і недавно виданої збірки віршів „Чорнозем" — загостила до редакції в поворотній дорозі з Вашинґтону, де проводила з родиною вакації. 27 квітня у Філядельфії вона матиме в Літературно-Мистецькому Клюбі авторський вечір. За браком часу вона не могла на довший час зупинитися в Ню Йорку, щоб зустрітися з місцевою громадою, яка цікавиться її літературною творчістю. Під теперішній час п-ні Ганна Черінь працює над повістю про Київ у роках 1941-42 і закінчує поему „Слова". На фотознімці Ганна Черінь з мужем Степаном (перший зліва) та донькою Інною (біля нього) в товаристві ред. В. Давиденка в приміщеннях редакції „Свободи".

Уряд Західньої Німеччини формально обвинувачує Москву за вбивство Л. Ребета і Ст. Бандери

Бонн. — Згідно з повідомленням пресової аґенції „Асошієйтед Пресс", уряд Західньої Німеччини виступив з формальним обвинуваченням уряду Совєтського Союзу за скритовбивство двох провідних діячів визвольного українського націоналістичного руху, сл. п. Степана Бандери і сл. п. д-ра Лева Ребета. Обвинувачення видвигнено в дипломатичній ноті, переданій совєтському урядові у вівторок, 23-го квітня та з відкликом на вислід судової розправо проти совєтського аґента Богдана Сташинського, в якій поза всяким сумнівом виявлено, що Сташинський доконав того скритовбивства на німецькій території з наказу совєтського уряду.

Західньо-німецький парлямент дебатує над договором приязни з Францією

Бонн. — Західньо - німецький парлямент, „Бундестаґ", почав в четвер 25-го квітня ратифікаційну дебату над договором приязни з Францією, підписаним 22 січня ц. р. Дебату відкрив канцлер Конрад Аденауер великою промовою, в якій палко поручав швидке ратифікування того договору, що його назвав історичним актом і наріжним каменем миру та об'єднання в Европі. 87-літній канцлер був очевидячки зворушений, коли говорив про замирення відвічних смертельних ворогів — французів і німців. Речник керівної Християнсько-демократичної партії, експерт закордонних справ, Ернст Майоніка зголосив внесення, щоб у вступі до ратифікаційної резолюції ствердити, що багатосторонні зобов'язання мають першенство перед двосторонніми. Це буде виразна вказівка, що французько-німецький договір не може в найменшій мірі послабити Атлантійського Союзу (НАТО) та Европейської Економічної Спільноти. Цей внесок прийнято і відіслано до комісії для зредагування. Гадають, що договір буде ратифікований ще в травні ц. р. величезною більшістю голосів.

Гаррымана привітав у Москві третьорядний совєтський урядовець

Москва. — Заступник державного секретаря Аверелл Гарриман прилетів до Москви в минулий четвер з місією позискати Совєтський Союз для спільної миротворної акції на терені Ляосу. Хоч совєтському урядові було відомо, що Гарриман везе листа від президента Кеннеді до Хрущова, що він був американським амбасадором у Москві в роках 1963-46, який найвидатніше причинився до отримання Совєтами тієї допомоги від ЗДА, яка врятувала їх екзистенцію, та що це він підготовив конференцію в Ялті й Потсдамі, і що він був губернатором Нюйоркського стейту — вислано йому назустріч на летовище третьорядного урядовця, заступника голови відділу дипломатичного протоколу в совєтському міністерстві закордонних справ, Віктора Кальякіна. Західні коментатори відразу добачили в цьому холодному прийнятті Гарримана погану прогнозу щодо успіху його дипломатичної місії. Проте сам Гарриман заявив на летовищі, що він не сумнівається, що Хрущов дотримає свого домовлення з президентом Кеннеді з червня 1961 року, що Ляос має бути об'єднаний, незалежний і невтральний. Коли Гарримана запитали, чи він буде у Хрущова, він відповів: „Очевидно". На п'ятницю передбачувано його розмову з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком. Совєти очевидячки нерадо втручають в теперішню провокаційну гру китайських комуністів в Ляосі, щоб не наразитись на закид „м'якости" у відношенні до Америки, та — наслідуючи китайських комуністів — закидають американцям, що це вони винуваті у вибухові нових боїв в Ляосі.

„Лемківські Вісті" відзначили своє 5-річчя

Ню Йорк. — Місячник „Лемківські Вісті", який — „присвячений справам лемків у краю, за океаном і в цілому світі" — в квітні цього року відзначив п'ятиріччя своєї появи. Видає цей місячник Організація Оборони Лемківщини — Західньої України. Редакція й адміністрація є в Йонкерсі, Н. Й., а часопис появляється в друкарні „Свободи". Перше число цього журналу появилося в Йонкерсі у квітні 1958-го року, в столиці лемківського руху за океаном. Редакція в передовій статті з приводу свого 5-річчя пише: „Тепер, по 5-ти роках, „Лемківські Вісті" — це вже поважна газета, з кількома тисячами передплатників, читачів і прихильників до якої з признанням відносяться наші однодумці і приятелі, та з якою мусять числитися наші противники і вороги". Редаґує цей часопис письменник Степан Женецький.

Літературно-Мистецький Ярмарок в цю суботу присвячений молодим талантам

Ню Йорк. — В цю суботу, 27-го квітня, місцевий Літературно-Мистецький Клюб влаштовує свій вже традиційний весняний літературно - мистецький „ярмарок", цим разом присвячений молодим талантам. У барвистій програмі імпрези, яка відбудеться в залі школи Вашингтона Ірвінґа при 16-ій вулиці та яку започаткує вступним словом письменник Леонід Полтава, виступлять переважно молоді таланти: діточий хор УМІ під проводом проф. Вол. Цісика, молода балерина Тамара Вожаківська та молодий скрипаль Юрій Вожаківський при фортепіяновому супроводі Марії Цісик, солісти оперного ансамблю К. Таранової і Є. Крахна: Т. Маковська, В. Наливайко, З. Мерлиця і Е. Феда, піяністка Марта Чапельська та члени Аматорської театральної студії в Ню Йорку під режисурою Вол. Осипенка: І. Демидович, Т. Клецор, С. Луцька, В. Л. і Ю. Микуленки, Ю. Денисенко, Ю. Демидович, Є. Лимаренко і О. Стружинський, які виконають зладжений Л. Храпливою монтаж з творів молодих українських поетів. Імпреза почнеться о год. 7-ій ввечері.

"THE UKRAINIAN WEEKLY,"

англомовний „Український Тижневик", що надрукований разом з цим числом щоденника, в поважній частині присвячений справі кампанії приєднування нових членів до Українського Народного Союзу для відзначення 70-річчя „Свободи", 30-річчя „Українського Тижневика" і 10-річчя „Веселки" — публікацій УНСоюзу. Цій самій справі буде в головній мірі присвячене і чергове видання „Трибуни УНСоюзу", що появиться разом зі „Свободою" з датою середи, 1-го травня 1963 року.

ХРУЩОВ НАТЯКАЄ НА МОЖЛИВІСТЬ ВІДХОДУ ВІД ВЛАДИ

Москва. — Нікіта Хрущов вперше натякнув публічно на можливість свого недалекого відходу від влади. Він зробив це в минулий четвер 25 квітня ц.р. у тригодинній промові, яку виголосив на промисловій конференції провідних партійців та господарських керівників Російської ФССР у Москві. Говорячи про „авторитети" й „лідерів", як невідлучні чинники комуністичної системи правління, Хрущов застерігся, що він не має на увазі самого себе, бо — мовляв — він вже має 69 років і не може „назавжди" займати нинішні становища. Цю заввагу Хрущова західні обсерватори в Москві й закордонні кореспонденти негайно підхопили, як потвердження численних поголосок, які появились в останньому часі про можливості зречення Хрущова з посту прем'єра СССР та збереження за собою, покищо, посту генерального секретаря компартії. Загально вважають, що наступником Хрущова на становищі прем'єра буде 54-річний Фрол Козлов. Покищо Хрущов не сповільнив ще темпа своєї щоденної праці і в той сам четвер, крім виголошення тієї довжелезної промови, він був на прийнятті у честь маршала Сємьйона Будьонного з нагоди його 80-ліття, на одному робітничому зібранні та на прийнятті в честь делеґації від данських комуністів. В найближчих тижнях він має перед собою засідання ЦК компартії для ідеологічних справ, приймання Фіделя Кастра, подорож до Югославії та, мабуть, наради з комуно-китайською делегацією задля вирівняння розбіжностей між російськими і китайськими комуністами. Західні коментатори вбачають у тому першому публічному виявленні Хрущового бажання відійти від влади не так його втому у зв'язку з пізнім віком, як його щораз більші труднощі та натиск на нього з різних боків — від совєтських військовиків, господарників, інтелектуалів та китайських комуністів. Що стосується тієї його тригодинної промови, то він заявив у ній, що Совєти тепер такі сильні, що ніякі „погрози" збоку ворогів їм уже не страшні. На адресу підсовєтських письменників і мистців Хрущов заявив, що деякі інтелектуали зрозуміли помилково критицизм культу особи за Сталіна, як вияв послаблення партійного проводу в совєтському суспільстві. Тут Хрущов доказував, що сильне „лідерство" необхідне й обов'язкове в комуністичному устрої. Хрущов палко заперечував західні коментарі з приводу призначення колишнього координатора воєнного промислу Дмітрія Устімова на голову совєтської Економічної Ради, як доказ мілітаризації всієї совєтської економіки. Він пояснив те призначення персональними кваліфікаціями Устімова, який має за завдання завести „економічніше" господарювання навіть у воєнному промислі, який проте справляється з постачанням совєтським збройним силам „найновішої" зброї.

Ізраїль стривожений зростом сили арабських націоналістів

Єрусалим. — Ізраїль стривожений успіхами аґресивно-імперіялістичної політики єгипетського президента Абделя Нассера, які проявилися в кількох дуже поважних подіях. Передусім, Нассерові повелося перевести в Ємені революцію проти тамошнього короля і настановити республіканського президента, цілком підпорядкованого політичному диктатові з Каїро. Далі, підписано договір про злуку Єгипту, Сирії і Іраку під фірмою Об'єднаної Арабської Республіки та під лідерством Нассера. В отому договорі говориться виразно про цілі тієї нової арабської державної федерації — ліквідація „реакційних" арабських режимів, під якими виразно треба розуміти Йорданію, і Савді Арабію, та ліквідацію Ізраїлю. Далі: завдяки масивній совєтській допомозі та прийняттю на службу багатьох німецьких фахівців, Об'єднана Арабська Республіка являє собою нині велику збройну силу, яка щораз побільшується. Тому Ізраїль вважає, що ЗДА неправильно оцінюють теперішню ситуацію на Середньому Сході, легковажно ставлячись до тих подій та не протиставлячись ходові тих подій, які можуть довести до безпосереднього загроження інтересам американсвького нафтового промислу на Середньому Сході (Савді Арабія) та екзистенції ізраїльської держави. Ізраїль натискає на Вашингтон, щоб ЗДА виразніше, як це дотепер сталося, перестеріг Об'єднану Арабську Республіку проти будь-яких аґресивних актів та проти поширювання своєї влади на арабські держави.

Пакістан вимагає поладнання спору за Кашмір до кінця травня

Карачі. — Пакістанський міністер закордонних справ Зульфікар Алі Бутто заявив індійській делеґації, яка прибула до столиці Пакістану на нову серію розмов про спірну проблему Кашміру, що ці розмови повинні закінчитись зустріччю пакістанського президента Мохамеда Аюб Хана та індійського прем'єра Джавагарлала Неру найдалі до кінця травня ц. р. Індійські кола заперечують, наче б Пакістан поставив такий ультимат, але американський і брітійський амбасадори Волтер МекКоніфі і Джон Морріс Кейрнс, рахуючись з загостреною ситуацією і нетерпеливістю Пакістану, зголосились до названого міністра закордонних справ та просили його — не зривати переговорів та не створювати ніяких доконаних фактів, поки до Карачі не прибудуть міністри закордонних справ Британії і ЗДА, лорд Гюм і Дін Раск.

У СВІТІ

● **Франція** зволікає з підписанням фінансово-торговельного договору з Еспанією з уваги на виконання кари смерти на еспанському комуністі Юліянові Грімо Гарсія, всупереч інтервенції Хрущова і багатьох видатних комуністів і не-комуністів. Його екзекуція відбулась в минулу суботу в Мадриді, в тому самому дні, коли там перебував французький міністер фінансів. Франція вважає, що це був нетакт збоку еспанського уряду.

● **В Канберрі в Австралії** від червня 1961 року працює у військових варстатах австралійський вояк Даґлас Фріман, який все ще не дістав військової уніформи. Він має 49 цалів обводу в грудях, 50 в поясі, та важить 314 фунтів. Такої уніформи нема на складах австралійської армії, а коли приходиться пошити її спеціяльно для нього, то цю справу відкладають, бо мовляв він і так працює здебільша в робітничому вбранні.

● **У Бонні,** столиці Західньої Німеччини, відбувались в минулому тижні наради американських і західньо - німецьких морських фахівців на тему можливостей побудови цілої надводної морської фльоти з 25-х кораблів, які були б узброєні атомовими ракетами. Наради були тайні і ніяких її вислідів не оприлюднено, за вийнятком вістки, що вони будуть продовжуватись.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Загрожене людство

На початку цього тижня в Державному Департаменті у Вашингтоні відбулася конференція в закордонних справах для редакторів і радіокоментаторів. Частина конференції, в якій взяло участь понад 600 редакторів та радіокоментаторів і на якій виступали високі і найвищі репрезентанти уряду ЗДА, велася тільки частинно з дозволом публікувати те, хто і про що говорив, а частина була призначена тільки для інформації, але не для публікації. На підставі сказаного на тій конференції, як і на підставі ряду інших публічних заяв відповідальних за політику ЗДА осіб, можна зробити собі відповідну характеристику та оцінку теперішнього положення в світі.

В загальному ця ситуація не дуже то світла. Правда, в теорії і пропаганді говориться і пишеться багато про співіснування і мир, але ні одного, ні другого не багато є в практиці. Уявити собі, що протягом лише останніх двох років світ кілька разів стояв на грані війни. Згадати б тільки про такі запальні пункти, як Берлін, південно - східня Азія і Куба. В усіх цих випадках мир висів на волоску, і не тільки кожна акція, але й кожне слово могло привести до вибуху нового світового катаклізму, найстрашнішого за всі часи, бо при наявності атомової зброї масового знищення.

У констеляції поділеного на два антагоністичні табори світу не сталося жадних суттєвих зрушень, які відвертали б таку загрозу. А проте, ситуація дещо поліпшилася і дає більшу надію на рятунок. У чому полягають ці зміни?

У першу чергу поважно збільшилася оборонна могутність вільного світу. В цьому відношенні Захід має виразну перевагу, і це є головна гарантія і головна надія на відвернення воєнного катаклізму. Зайшла також деяка зміна на ліпше в політичній констеляції. Справа проста: агресивні диктатори в Кремлі переконалися, що ЗДА не тільки мають величезну військову потужність, але також рішені ту потужність у потребі використати. Іншими словами, Кремль здає собі справу, що вільного світу шантажуванням не залякати, що є межі, поза які він не поступиться.

Надію й оптимізм Заходу збільшує також те, що вважається за прояви більшої відповідальности в Кремлі. У кількох випадках, зокрема у випадку Берліну й Куби, Кремль зупинився перед тим остаточним кроком, що міг бути кроком у пропасть війни. Очевидно, немає жадної гарантії, що таку саму дозу відповідальности виявили б московські диктатори, якби не були свідомі західньої мілітарної переваги, але це не змінює справи по суті бо Захід рішений ту перевагу не тільки зберегти, але й відповідно збільшити.

Тим часом, на обріях зарисовується нова загроза: червоний Китай. Він існує не від сьогодні, але головна небезпека з тому, що вже в передбаченому часі він може мати власну атомову зброю, і тоді його агресивність може збільшитися до таких розмірів, що може експльодувати нагромаджену в світі величезну нищівну силу.

В таких обставинах завжди треба рахуватися з усіми можливостями й завжди треба бути готовим на кожну евентуальність. Таку готовість проявила Америка у випадку Куби в жовтні минулого року й вже немає сумнівів, що вона проявила б її і в кожному іншому подібному випадку. Резиґнаційна засада „ліпше червоний, ніж мертвий", не відноситься до американської політики. Навпаки.

Демонстрація сили

Проголошування частинної мобілізації, переведення великими збройними силами військових маневрів недалеко чужих кордонів, зосередження у недалекій віддалі від чужих берегів воєнної морської фльоти — такі покази мілітарної сили служили вже не раз у новітніх часах за засіб, що ним послуговується дипломатія, щоб підкреслити слушність своїх вимог і перестерегти противника, щоб не легковажив даної справи. В останніх роках трапилося кілька таких випадків. У травні 1958-го року ЗДА висадили морських піхотинців в Ливані, Британія вислала свої війська до Йорданії, а американська Шоста фльота провела демонстраційне зосередження у східній частині Середземного моря — і це було куди поважнішою за всі дипломатичні ноти пересторогою на адресу Совєтського Союзу, який використовував панарабський націоналізм для підривання на Середньому Сході ладу і тамошніх прозахідніх режимів. В місяці жовтні минулого року зосередження морської і летунської потуги ЗДА в обширі Карібського моря мало прохолоджуючий вплив на Хрущова, захопленого ідеєю перетворити Кубу на совєтську атомово - ракетну базу. За одну з найбільших помилок колишнього президента Айзенгавера вважають те, що не зробив він показу сили у підтримку мадярської революції.

Цього тижня започатковано чергову демонстрацію американської сили в Сіямській затоці. Недалеко її берегів появилися морські велетні, а в самому Сіямі відбудуться від 11 до 19 червня цього року маневри з участю символічних військових з'єднань вісьмох держав - членів Південно - Східнього оборонного пакту (СЕАТО). Всього у тих маневрах візьмуть участь 24 000 війська і поважна летунська сила, при чому ЗДА висадять в Сіямі 3 000 піхотинців і парашутистів та вишлють туди 18 бомбовиків.

Ця нова американська демонстрація сили має пригадати Совєтському Союзові і комуністичному Китаєві, що „тактика терпеливости", прийнята останнім часом у закордонній політиці нинішнього Уряду, не є тотожна із слабістю чи угодовецьким наставленням, що його можна використовувати для поширювання комуністичної „сфери впливів". Невідомо, що саме вплинуло на рішення комуністів відновити бої в Ляосі з таким вислідом, що впродовж трьох перших тижнів комуністичні ватаги майже безкровно захитали підставами існування невтрального ляоського уряду. Зосередження американської фльоти в Сіямській затоці та заповідження великих маневрів в сусідньому із Ляосом Сіямі має за завдання підкреслити принцип теперішньої закордонної політики ЗДА: терпеливо чекати, „стримувати" комуністичний імперіялізм, навіть тут і там толерувати створювані ним доконані факти, але рішуче противитися в кожному місці, де є загроза для життьових інтересів Америки. За такі життьові інтереси визнано Берлін і Південний В'єтнам. У справі Ляосу ЗДА пішли минулого року на компроміс, погодившись на його „невтралізацію". Коли нині комуністи загрожують повалити той кволий, комуністами насичений невтральний режим і заступити його комуністичним режимом, то ЗДА підтримують демонстрацією військової потуги свою дипломатичну акцію у користь спокою і миру в Ляосі.

Можна пропускати, що ні Москва, ні Пейпінг не продовжуватимуть в Ляосі провокації, яка може довести до вибуху війни. Демонстрація сили спричинює здебільша заспокоєння, а не загострення.

Олег Лисяк

У ДВАДЦЯТУ РІЧНИЦЮ ДИВІЗІЇ

28-го квітня 1943-го року проголошено у Львові створення Дивізії „Галичина", першої від часу закінчення Визвольних Змагань української регулярної збройної сили.

Не військовими парадами, не ревією полків Української Армії на Софійському майдані в Києві, не переглядом українських дивізій перед Начальним Вождем Українських Збройних Сил можемо ми відзначити цю важливу історично - військову подію. Примушені визнати себе переможеними черз рішення „сильніших світу сього", колишні вояки Першої Української Дивізії не мають можливости, разом з цілим українським народом відзначити це двадцятиріччя.

Але ми маємо можливість, живучи по цьому боці поділеного світу, відзначити разом з українською громадою тут цю річницю формації, яка має повне право увійти в ряд елітарних українських збройних відділів поруч найкращих українських формацій на просторі віків.

Для всіх, крім большевицьких аґентів, всіляких „терлиць", що ще й досі оплюгавлюють Дивізію назвою „зрадників" і „коляборантів", стало впродовж двадцяти минулих років ясним те, що було ясним уже в хвилині переговорів про створення Дивізії нашому велетневі духа, Митрополитові Андрієві Шептицькому. Його слова: „Нема такої ціни, яку не було б варто заплатити, щоб було українське військо", — багато заважили на ході переговорів між українськими й німецькими чинниками в 1942-му році.

Про „справу Дивізії" дискусії велися і під час її організування і після війни, коли еміґрантський народ примістився на іровському пайку і коли не всюди вітали радісно вояків, що поверталися з війни . . .

Не було дискусій про Дивізію лише тоді, коли вона захищала Львів від большевицької навали і давала змогу відступати валкам еміґрантів на Словаччину — коштом тисяч молодих і старших вояків, що лягли під Бродами.

В книжці „Український націоналізм" американський історик Джан А. Армстронг про цей період існування Дивізії пише таке: „Пізнім літом 1944-го року Дивізія увійшла в дію, щоб обороняти галицьку столицю. Протягом трьох тижнів Дивізія втримувала свою позицію в обличчі шалених совєтських атак і оточувальних операцій, але нарешті десь коло 20-го липня вона не мала вже дальшої бойової спроможности. Приблизно 20% складу Дивізії відступило в Карпати, а половина тих, що залишилися живими, перейшла до УПА або пробилась через лінії".

Вояки Дивізії — ті, які не думали про політичні комбінації, для яких тоді було ясним, що німецький Вермахт уже програв війну — восени 1943-го аж до весни 1945-го року робили лише одно діло: боролися проти відвічного ворога України, проти Москви.

На довгому шляху від Білгорайщини, куди вояки Дивізії пішли у перший бій під проводом майора Палієнка, через оборону районів Кам'янки Струмілової, оборонні бої в Тернополі, бій під Бродами, бойові дії і зайняття Банської Бистриці на Словаччині, бої коло Ціллі в Югославії, в Гляйхенберґу, Ґнасі і Фельдбаху в Австрії — на цьому довгому шляху через Карпати, Татри, Альпи і Таври лягло багато тисяч наших найкращих з найкращих.

Багато лягло їх також у рядах УПА, поповнивши своїми вояками після Бродів стан нашої повстанської армії. Вояки УПА знають найкраще, як багато дала їм братня рука дивізійного вояка, скільки командирів з Дивізії стало опісля старшинами у повстанців, скільки сотень УПА подвоїло чи потроїло свій склад завдяки припливові з Дивізії.

Від „СС - Шіцен Дівізіон" до Першої Української Дивізії Української Національної Армії був довгий і трудний шлях. Вояки Дивізії не заплямували вояцької чести і своєю поставою примушували німців до політичних поступок, одною з яких була присяга вояків Дивізії на вірність Україні в квітні 1945-го року, майже в дворіччя постання цієї частини.

Війну закінчила Перша УД в складі Української Національної Армії. Про цей історичний факт ми ніколи не повинні забувати.

Де Ґоль знову проповідує єдність Европи

Париж. — Французький президент Шарль де Ґоль переводить тепер пову подорож по східніх провінціях Франції. У своїх промовах, виголошуваних у різних французьких містечках, де Ґоль підкреслював знову потребу довершення економічної єдности Европейської Економічної Спільноти та устійнення такої політичної єдности шістьох західньо - европейських членських держав тієї Спільноти, яка вможливила б устійнення спільної військової політики. Цим своїм твердженням де Ґоль натякнув на потребу спільного західньо-европейського фронту в справах стратегічного плянування, в яких нині існують розбіжності між Францією з одного боку та Британією, Німеччиною й Італією з другого. Поруч з цим де Ґоль знову підкреслював велике міжнародне значення французько-німецької приязні, як вугільного каменя єдности всієї Европи. Де Ґоль висловив переконання, що в Совєтському Союзі зміняться відносини із зміною тамошніх керівних осіб та що прийде там нова „духова революція", яка повстане проти тиранії і „духа диктату". Де Ґоль перервав був на кілька годин свою подорож, щоб прийняти посадника Західнього Берліну, Віллі Брандта, лідера німецьких соціял - демократів. Брандт, приєднуючись до твердження де Ґоля про історичне значення французько-німецької приязни, добавив, що водночас не слід спускати з ока потреби приязних взаємин із З'єдиненими Державами.

КОЛЕДЖІ — ДЗЕРКАЛО СУСПІЛЬСТВА

Суспільство завжди цікавилося і цікавиться, яким є його студентство — частина нової генерації, яка має перебрати провід життя цілої країни. З другого боку, студентство — це дзеркало суспільства, і воно не може бути занадто відмінне від своїх батьків, які його виховали. Правда, молоде покоління завжди було і є носієм поступу, ідей та нових гасел, що ведуть людство вперед, упродовж довгих віків його історії.

Щоб пізнати студентів американських коледжів, треба коротко глянути на американське суспільство. І так роблять автори статті в „Ню Йорк Таймс'і" Ґрейс і Фред М. Гечінґер, які твердять, що мораль студентів в коледжах є вірною відбиткою тієї моралі, якою керується американське суспільство в теперішній добі.

А серед суспільства треба відзначити в ділянці статевої моралі такі факти, як захоплення Фройдовою психоаналізою, яка узалежнює життя людини від сексуального гону; емансипацію жінок та вплив популярної книжки Кінсі про моральний стан американських жінок. Велике значення в ділянці статевої моралі має й те, що загально поширене авто дозволяє всім, хто цього бажає, усамотнюватись в умовах найбільшої таємниці. Нові медичні винаходи майже ліквідують страх перед зараженням та вагітністю.

Правда, декани коледжів пригадують студентам, як вони мають поводитися на терені коледжу, але нові адепти академічної школи інколи тільки одним вухом слухають ті пригадки й поради, тільки одним оком зиркають на ті приписи, що їх дають їм, коли вони вступають до академічної школи.

Нові студенти визрівають для „товариського життя" передчасно і при цьому фізична зрілість наступає у них скорше, як моральна й інтелектуальна. Ще в середніх школах вони мали своїх „ґерлфрендс" і „бойфрендс", з якими постійно ходили і з якими їздили автом на так звані „райди". Вони брали участь у спільних коедукаційних прийняттях, навчалися в коедукаційних школах, середніх і початкових. І тому адміністрація коледжів марно старається обмежувати оту „товариську волю", до якої вже звикли їхні студенти.

Та й в самих коледжах змінилось наставлення до студентів у післявоєнних роках. Ще недавно в більшості коледжів уважали за майже злочин, коли студент одружувався перед закінченням студій. Зизом дивилися навіть на заручини студента чи студентки. Тепер майже половина всіх американських дівчат виходить заміж у віці молодшому за 20 років, отже ще перед закінченням коледжу, а поважне їх число одружується перед 18-им роком. Чимраз більше учнів середніх шкіл дістають дозвіл одружуватись, а вагітні учениці середніх шкіл можуть продовжувати навчання.

Тож нічого дивного немає в тому, що й коледжі не забороняють одружуватись навіть своїм початківцям, а при коедукаційних коледжах навіть будують окремі гуртожитки-кемпуси для студентських подруж. І тепер на святах з нагоди закінчення шкільного року в коледжах можна бачити дитячі візочки з матерями-студентками.

Справа моралі в коедукаційних школах стала головною темою розмов у колах педагогів. Г. і Ф. Гечінґер оповідають, як в коедукаційному коледжі одного із середньо-західніх стейтів студенти на загальних зборах домагалися дозволу заїздити власними автами на терен гуртожитку. Під час довшої дискусії один із студентів щиро признався: „Ми не дбаємо, чи наші авта матимуть колеса, нам треба, щоб вони мали двері".

Студенти коледжів домагаються більшої волі в „товариському житті", передусім — окремих годин, щоб вони могли відвідувати дівчат або приймати їх у себе за закритими дверми. І так, в Корнельському університеті видали зарядження, згідно з яким студенти - початківці мають реєструвати в бюрі своїх відвідувачок, а спеціяльно призначені для того „інспектори" повинні дбати, щоб ті візити мали пристойний характер. Це зарядження скасовано після того, як в студентському пресовому органі появилася стаття під заголовком: „Гуртожитки — це не монастирі". Тож тепер першокурсники проводять „вікенди" в гуртожитках без ніяких клопотів збоку чеснотливих „інспекторів".

Президентка Вассарського коледжу С. Ґібсон Бледінґ, звертаючись на початку шкільного року до студентів першокурсників, сказала: „Хто хоче використовувати статеву волю і пиячити, той відразу нехай покине цю академічну школу". Після того один студент заявив, що якби поважно сприймати цю промову президентки, то дві третини студентів мусіли б залишити Вассар. Інший студент сказав, що така промова була б оправдана, коли б її виголосила не президентка Вассарського коледжу, а директорка Вікторіянської семінарії для молодих дівчат. Але були й такі студенти, які схвалювали промову президентки Бледінґ, погоджуючись з тим, що вони, як незрілі особи, потребують контролі своєї поведінки.

Згадані автори слушно стверджують, що батьки віддають своїх дітей до академічних шкіл не тільки для навчання, але й для виховання. Управи шкіл повинні діяти замість батьків, і тому студенти не мають права на „бунт" проти моралі, яка зобов'язує все суспільство.

Треба б ще згадати, що в коледжах та університетах, утримуваних релігійними фундаціями, цієї проблеми в такій формі, як це ми бачили вище, немає.

З НАШИХ БУДНІВ

Вернувшися з парку

Мій земляк, пан Татух, вернувшися з парку з першим соняшним пришкваркам на облиггі, з розстібнутою на грудях сорогкою, під пахвою — звинена в трубогку „Свобода".

— Ну, як там в парку політика відходить? — спитала пані Татушиха, поставивши на столі сир з накришеною цибулькою і квасне молоко — улюблений підвегірок господаря дому.

— Велл, — промовив пан Татух, знімаюги окуляри, — а ги то я мушу складати тобі рапорт, як президент Кеннеді американському народові?

— Мусиш - не - мусиш, але руки наперед помий, як посягаєш по хлібець святий.

— Хіба я що ними робив?.. В банку гроші рахував?

— Сама цікава знати, що ти там у парку цілими днями робиш. Може дівгат загіпаєш?

— Еее, — махнув рукою пан Татух, — там такі дівгата, що їх небезпегно загіпати: віковігні . . . Тронеш — та й порохном могла б розсипатися.

Порівняння дівгат з порохном моя землягка не вподобала, бо й не було воно в доброму тоні. Щоб удобрухати дружину, пан Татух дипломатигно похвалив підвегірок, мовляв „делишес", і сказав лагідно, як труся:

— А знаєш, моя дарлі, кого я нині багив?

— Ну?

— Кривого Майка.

— О, того прогресиста! — пані Татушиха скривилась, якби муху проковтнула. — А що він, далі репетує, що в Совєтах рай?

— Ого! Вже не репетує!.. Сильно наш Майко підпепав на дусі. Сумний такий, неборак, зажурений . . .

— Мабуть, тому зажурився, що горілка подорожіла.

— Ого! Гуд бай, горілка! Вже наш Майко горілки не п'є — доктори заборонили. Ти знаєш, він дістав був такий строк, що ніжку лежав, гей колода! Ні рукою, ні ногою . . . Й мову йому відобрало!

— Добре йому так! Аби їх усіх параліг побив.

Саме в тому гасі пан Татух закінгив підвегірок і побожно перехрестився.

— Велл, жінко, — промовив із поваго в голосі, — я тобі скажу таку ріг: занадто він їм вірив, товаришам з 4-ої вулиці. Так довго вірив, поки сам не поїхав до краю і на власні огі не побагив, які там гаразди. І з того жалю, що дав себе отуманити — не витримав: якась жилка трісла йому в голові. Нині перший раз у парку показався — на візогку!

— Кара Божа! — пророгисто мовила моя дорога землягка.

— Га! Може воно справді кара Божа, — зідхнув пан Татих. — Але я боюся, що як Госпопь Бог заxоче в такий спосіб карати людей, то не один політик, не один державний урядник мусів би їздити на такому візогку, як наш Майк . . .

Ікер

Зенон Зелений

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ КАНАДИ (ОУПК)

ЗВІТ ГОЛОВИ НА ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ ВІДДІЛІВ ОУПК 24-го ЛЮТОГО 1963 р.

(2)

При Головній Управі ОУПК існує ще постійна Статутова комісія під проводом дир. В. Кривоуса і членів А. Бабича і М. Ребрика. Ця комісія вже 4-ий раз удосконалює наш статут і, як звичайно зі статутами буває, вони вимагають щораз дальших поправок і модифікацій, бо життя не стоїть на місці. Крім цього ця ж комісія виготовила була — на прохання Централі КУК — проєкт статуту Рід. Школи в Канаді, що був затверджений 5-им Конґресом Українців Канади і правдоподібно вже цього року буде в Канаді зобов'язувати. Треба додати, що продуктом праць цієї комісії були ще правильники для відділів ОУПК, для батьківських гуртків при рідних школах і для окремих шкільних рад при наших організаціях.

Як видно з цього зведення, роботи було немало і члени Управи були зaанґажовані майже в кожній із названих комісій чи то в ролі голов, керівників секцій чи секретарів або скарбників. Робота в комісіях не вривалась і майже всі комісії працювали й працюють задовільно понині (кажу „майже", бо, наприклад, редакційна і меморіялова комісії закінчили свої праці).

Наступною групою завдань Головної Управи ОУПК були наші річні педагогічні конференції. У звітовому періоді було їх три: 5, 6 і 7-ма в роках 1960, 1961 і 1962.

5-та конференція була присвячена ідеології української виховної системи (УВС), вислідом чого була створена Виховна комісія для виготовлення проєкту УВС, 6-та, — правописним питанням, у висліді якої була створена Організаційна комісія для впорядкування правописної практики і 7-ма, — виховному ідеалові, що теж стало предметом Крайової Шкільної Конференції в жовтні м.р. в Вінніпегу. Число доповідей на тих трьох конференціях було 28. Конференції ОУПК в загальному мали добру фреквенцію. Досить згадати, що на них бувають люди не тільки з різних міст Канади, але навіть з Ню Йорку, Шикаго, Дітройту, Філядельфії, Клівленду. Деякі доповіді були повністю надруковані в пресі, інші відбиті на циклостилі, а доповідь проф. Яра Славутича вийшла окремою відбиткою тиражем 500 примірників. Доповіді проф. К. Віди і Я. Рудницького друкуються. Праця проф. В. Чапленка „Мовознавство" друкується під нашою маркою в Ню Йорку під наглядом автора.

І коли ми вже при виданнях, тоді згадаю ще про двократне перевидання перевірених програм навчання і виховання, що вийшли в нашому видавництві ще в 1952 р., видання 4-ох книжечок — загадок Б. Федчука, нашого члена, 1,000 примірників книжки Марії Пастернакової, нашого члена, п. н. „Зайняття в дитячому садку", географії України проф. д-ра І. Теслі (нашого члена), Шевченківської сценки письменника Р. Завадовича (на наше замовлення) на циклостилі, історичне оповідання „Золотий тік" Марії Пастернакової, що появилося на платівці, відчитане відомим рецитатором п. Ю. Почeнюком, 17,000 нотних листків з піснями для дитячих хорів, призначених на Шевченківські святкування (композиторів А. Гнатишина з Відня і пок. М. Фоменка з Ню Йорку) окремо замовлених, і не видана ще друком, але готова сценка М. Кінасевич „Молоді роки Шевченка", що була виставлена дітворою на Шевченківськім святі в 1961 р. в Торонті.

Очевидно всі ці справи вимагали постійних нарад і сходин членів, яких було без ліку. Але скажу тільки про найважливіші. Нарад з членами відділів на місці, в Торонті, було 10, в Монтреалі 2, в Вінніпегу 2, з педагогами в Віндзорі 1, з представниками всіх культурних установ в Торонті 1, з представниками преси 1, з професорами-славістами канадійських університетів в Гамільтоні 1. (На тій нараді всі професори висловили признання Управі ОУПК за її працю і рішили включитися в неї і підтримати зусилля ОУПК в його діяльності), триденна конференція з представниками Шкільної Ради в Ню Йорку в грудні 1961 р., на якій обидві установи ОУПК і Шкільна Рада постановили діяти спільно на всіх відтинках шкільної і виховної роботи. ОУПК втримує постійний зв'язок з НТШ, організуючи з ним спільні доповіді й імпрези, з УВАН у Канаді і з Науковою Радою Канади, якої ОУПК є членом від 1961 р., з НТШ в Сарселі, з провідниками Церкви, з місцевим КУК і з Централею КУК, з спонзорами і директорами рідних шкіл і курсів, з Пластом і СУМ'ом, з ОПДЛ, УНО, СФУЖО, УНДомом, пресою і радіом. Коли йде про СФУЖО, тоді ми вже третій рік тісно з ним співпрацюємо при влаштуванні доповідей на виховні семінари СФУЖО (7 наших доповідачів) і відповідаємо частинно на запити, спрямовані батьками до Виховної Порадні СФУЖО. Про нашу співпрацю з пресою говоритиме пресова референтка.

В радіопередачах п. П. Наумчука ОУПК організувало дитячі авдиції, менш чи більш вдалі, і давало короткі інформації про працю ОУПК та гутірки й доповіді на виховні теми. Між іншим голова ОУПК брав раз участь в інтерв'ю на тему 5-ої Педагогічної Конференції в радіовисильні CBC (Кенедієн Бродкестінґ Корпорейшен), що було передане в Україну.

Наш відділ двічі зорганізував конкурс „живого слова" шкільної дітвори і раз міжшкільну виставку праць учнів, в якій взяли участь також діти рідних шкіл з Вінніпегу. Відділи організували показові лекції з метою дати молодшим учителям нагоду краще познайомитися з методами навчання. Річні шкільні шевченківські концерти ввійшли вже в традицію. Вони стягають тисячі громадян і є одним із поважних виховних факторів.

Висунений нами до Громадського Комітету Будови Пам'ятника Шевченкові в Вінніпегу п. Я. Козловський (заст. голови ОУПК), став його головою і в короткому часі перевищив суму 250,000 долярів, призначених Централею КУК на Торонто. В цій імпозантній акції взяли участь і наші члени. Крім цього голова міжшкільного Шевченківського Комітету на рік 1960-ий дир. Гевко призначив на ту ціль увесь прибуток з Шевченківського концерту.

Коли говорити про практичну допомогу батькам, учителям і школам, не можу не згадати й про наші виховні заходи у формі високоякісних виховних імпрез, які ОУПК організувало впродовж звітового часу і до яких треба врахувати вечір з участю мистців Йосипа Гірняка і Олімпії Добровольської, присвячений вшануванню пам'яті Шевченка. Вечір казок і музичний вечір для дітей у виконанні наших мистців, фільмовий показ мистецької спадщини нашого мистця бл. п. Миколи Бутовича, висвітлений інж. М. Пежанським з Ню Йорку, доповідь філолога пані Марії Гарасевич з Дітройту про сучасну поезію в Україні, костюмові забави для дітей, влаштовувані кожного року відділом ОУПК, і інші.

На наш внесок впроваджено лекції з археології України на курсах українознавства в Торонті (лекції дає сам автор „Археології України", проф. Я. Пастернак) і нашими заходами відкрито і вже 2-ий рік ведеться курси української мови в Ошаві, на які доїздить з Торонта наш член Я. Козловський. Порадами, програмами, фільмами і нашими виданнями ОУПК допомагало українським школам скрізь у Канаді і поза нею. Журнал „Рідна Школа", який виходив повних 5 років, ми були змушені, не зважаючи на наші найбільші зусилля, з причини браку фондів припинити. Д-р В. Луців, який був головним редактором журналу, рішився продовжувати його під зміненою назвою „Життя і Школа" на власну руку.

(Закінчення на стор. 3-ій)

Свято Героїнь в Шикаґо

За ініціятивою Союзу Українок створився Комітет для влаштування Свята Героїнь. Представниці всіх жіночих організацій старалися дібрати відповідний час, місце і якнайкращу програму.

Свято відбулося 2-го березня 1963 р.

Підхід до програми був оригінальний. Замість вступного слова була рецитація у виконанні п. Р. Турянської. Цим п. Турянська зробила велику честь доповідачці. Реферат, опрацьований пластункою, Оленою Гікавою, був переплетений поезією О. Теліги і Л. Українки, яка доповнювала та ілюструвала слова доповіді для віддзеркалення почувань героїнь.

Наступною точкою був виступ гості п. Є. Винниченко-Мозгової. Виступ захопив всіх. Пані Мозгова при фортепіяновім супроводі п. В. Шутя виконала арію Марильки з опери „Тараса Більби", „Геть-те думи". слово Л. Українки — муз. Я. Степового, „Україна" — слова і музика Е. Винниченко-Мозгової. Цілком слушно авдиторія домагалася ще одної пісні.

І знов, під звуки музики, помалу піднеслася завіса. На сцені сім муз у білих тоґах грецького стилю з золотими поясами і золотими стрічками у волоссю. Кожна муза тримала в руці ліру. Ця збірна деклямація лірики „Сім струн" Л. Українки при музичному супроводі п. Н. Стадник у виконанні представниць Молодечих Організацій зробила сильне враження добрим виконанням.

Кінцевою точкою був виступ жіночого хору 22-го Відділу СУА під мистецьким керівництвом Ю. Яримовича. Хор виконав три пісні: „Ой, не зникли золотії терни", слова Л. Українки, муз. О. Колісниченка, „Соловейковий спів на весні" — слова Л. Українки, муз. І. Недільського, „Тихесенький вечір" — слова С. Самойловича, муз. М. Лисенка, музичний супровід п. Л. Кассараб.

Всі точки відбулися на тлі модерної декорації (виконання пані Кавки).

Треба признати, що Комітет вложив багато труду, щоб якнайбільш урочисто відбулося це свято, та ніхто не присвятив стільки часу, як пані Р. Турянська, що взяла на себе обов'язок підготовки мистецьких точок. З великою терпеливістю вчила молодих декляматорок розуміти слова поезії, а тим самим дати присутнім правдивий образ змагань в душі Л. Українки та її стремлінь. І від нас молодих належиться п. Р. Турянській щира подяка.

Позитивним явищем є щораз більша участь молоді в наших національних святах.

Пресова Референтура спільного Комітету Жіночих Організацій міста Шикаґа.

З діяльности Союзу Українок Америки в Балтиморі, Мериленд

3 березня відбулися в Балтиморі чергові Загальні Збори місцевого відділу Союзу Українок Америки, в яких взяли участь майже всі члени СУА. Зборами вела президія в складі: А Сенюта — голова, Блавацька і Ілінська — члени, М. Xархаліс — секретар.

Зі звітів уступаючої Управи можна було довідатися, що в попередньому році, в часі головства Лідії Лемішки, СУА провела значну працю. СУА постійно співпрацював з Відділом УККА, Українською Студентською Громадою і „Самопоміччю". Разом з цими організаціями Відділ СУА взяв участь в минулорічному міжнародному Фестивалі, який щорічно влаштовується в Балтиморі, як „день всіх національностей". і на якому українці здобули дві перші нагороди. Члени СУА брали участь в 5-их Студійних Днях УСГ (В. Луців і М. Xархаліс), в хорі, в різних святах і академіях. Відділ був в постійному контакті з Централею і Окружною Радою СУА.

Багато уваги Відділ присвячує справі виховання дітей і вже від кількох років існує в Балтиморі дитячий садок, який ведуть п-ні О. Пісецька і М. Xархаліс.

Крім участи в різних імпрезах разом з іншими організаціями, Відділ СУА влаштував в минулому році вечір присвячений Константині Малицькій, влаштував зустріч з пані Д. Ребет, і підготовив реферат д-ра А. Лемішки, дитячу забаву, коляду та зібрано на осередок НТШ в Сарселі 50 дол.

В своєму звіті уступаюча голова Л. Лемішка зокрема відмітила працю пань А. Стельмах, О. Пісецької та М. Xархаліс, як рівнож запропонувала вибрати на почесну голову Відділу довголітню голову і активну діячку в Балтиморі — В. Луців.

На Загальних Зборах намічено плян праці на наступний рік, зібрано на пресовий фонд „Нашого життя" 25 дол. та вибрано нову управу, до якої увійшли: В. Луців — почесна голова, В. Лемішка — голова, М. Xархаліс — заступник, А. Стельмах і Л. Хай — секретарі, А. Притула — скарбник, О. Пісецька і О. Сушко — культурно-освітні референтки, О. Юзенова і І. Сливка — референтки суспільної опіки, Н. Зінкевич — пресова референтка, А. Посвіцук — господарська референтка. До Контрольної Комісії вибрані: О. Трасиа — голова, А. Сенюта і п-ні Ілінська — члени.

Свято Жінки - героїні

Першою імпрезою нововибраної Управи СУА в Балтиморі було свято Жінки-Героїні, 17 березня, яким вшановано всіх українських героїнь які працювали чи загинули для української справи.

Свято відкрила М. Xархаліс, відмічуючи вагу і значення таких святкувань.

Після того о. парох П. Мельничук вітав присутніх і закликав приміновати подвиги українських жінок-героїнь у щоденному житті.

Жіночий хор під проводом проф. Сенюти виконав пісню „Ой не зникли золотії терни" на слова Л. Українки в обробці Колісниченка.

Святочний реферат „Скромний дар жінці - героїні" виголосила Ангелина Талан. В свойому рефераті доповідачка змалювала в надзвичайно цікавій формі важливіші постаті українських жінок, які відігравали важливу ролю в історії України, в спільному і політичному житті.

Велике захоплення в присутніх викликав виступ тріо пань Оленки Лучишин, Анни Стельмах і О. Юзенів, які виконали пісню „Гетьте думи" на слова Л. Українки і в обробці Білогруда.

В спільній деклямації поезії Л. Українки „Сім струн" брали участь Марійка Хмілевська, Леся Пісецька, Ірка Притула, Слава Зелинська, Таня Михайлишин, Ірка Xархаліс і Марійка Зелинська, яких підготовила Л. Лемішка. Ця деклямація була доказом, що серед молодих студенток ростуть нові і здібні таланти.

Уляна Стельмах вміло виступила з фортепіяновим сольо, виконуючи „Петіт Тарантель ін Е мінор" і „Їхав козак" Р. Савицького.

На закінчення академії жіночий хор відспівав пісню Я. Варнича „Спіть герої", за що присутні рясно нагороджували оплесками хористок і їхнього диригента професора І. Сенюту.

До мистецьких виступів добре акомпаніювала проф. Лідія Шав'як, директорка Відділу УМІ в Балтиморі.

Академію закінчено співом гимну СУА і „Ще не вмерла Україна".

Надія Зінкевич
прес. реф.

Ювілей 14-го Відділу УЗХ в Дітройті

Попереднього року минуло 25 літ, як кільканадцять жінок, дружин членів Організації Державного Відродження України, заснували на взір інших більших міст Америки відділ Українського Червоного Хреста, а головна управа надала йому число 14. При реєстрації влада не дозволила на назву червоний і її замінено на золотий. Статут УЗХ кладе натиск на працю харитативно-допомогову, суспільно-громадську а передовсім на допомогу поневоленій Батьківщині в її визвольних змаганнях, її організаціям, інвалідам і т. п.

Ту діяльність вели жінки вже передтим в рамах 24-го Від. ОДВУ, а коли постав відділ УЗХ, діяльність його розгорнулась і не було ані в Рідному Краю, ані на еміґрації, ані тут в Америці, потребуючої української справи, яка не відчула б добродійної руки відділу. Поміч, звичайно, була в грошах, одягах або харчах. Під час свого існування відділ видав на різні допомоги понад $ 25.000. Гроші здобував відділ з членських вкладок та із різнах імпрез, в які членки разом з управою вкладали багато труду і посвяти.

Відділ є членом різних центральних організацій, а до ЗУАДК-у і УККА належить від самага початку. Відділ є дуже чулий на всі потреби української громади в Дітройті і помагав і помагає будувати народні доми, церкви, влаштовувати великі імпрези. Коли Рідний Край під час другої світової війни був відтятий від Америки, то відділ влаштував своїм коштом швальню, яка шила потрібні речі для амер. армії. Вислав багато пачок для вояків українців на фронті.

Відділ співпрацював з Окружною Управою і 24-им відділом ОДВУ у влаштуванню різних імпрез. Відділ дбав також про виховну сторінку своїх членок, влаштовуючи культурно-освітні імпрези. Першою головою відділу була п. А. Левкут. Вона провадила відділ довгі роки, часом їй на зміну приходили бл. п. К. Ігнатюк і п. М. Стружковська, а від кількох літ є вона, поза двома роками, в яких головували пп. А. Левкут і М. Вардинець, незмінною головою відділу. Відділ має тепер кількадесять членок.

Щоб дати можність оцінити 25-річну працю відділ влаштував 24 лютого ювілейний бенкет з програмою, на який прийшло 250 осіб, делеґатів різних організацій і гостей, включаючи десятьох представників з Канади.

На бенкеті були присутні три священики. Ювілейне свято відкрила голова п. М. Стружовська вітаючи присутніх, а членки внесли на залю прапор відділу. П. Стружовська удекорувала присутніх на святі радну міста Дітройту п. М. Бек і голову Головної Управи УЗХ п. М. Квітковську.

Для переведення програми провід перебрала заслужена членка відділу п. А. Наконечна і попросила п. Квітковську виголосити ювілейну доповідь. Багато причинилися до росту відділу членки Марія Семеґен, Стефанія Семеґен, Катерина Ониськів, Зірка Залуга, Теодосія Федак, Розалія Григорко, Галя Грицик, Софія Маріяш, Софія Колодько, Марія Коваль, бл. п. Анна Любінська і інші.

Дальшу програму виповнили: деклямації С. Залуги вірша О. Неприцького-Грановського п. т. „Там", гра на піяні талановитої учениці У. Вариводи з опери Лисенка „Чорноморці" частини під титулом: „Засвистали козаченьки", а Ліга Православної Молоді парафії св. Покрови відспівала: „Віє метелиця", „Ходила я по садочку", „Чорнобрив и й корольок" і „Рідна мати моя". відтанцювали кілька народніх танків і грав на бандурі п. П Китастий. Потім голова п Стружовська декорувала членів відділу. Дальший провід свята перебрала п. Анна Левкут, а по вечері наступилли привіти.

Сцена була дуже ефектно прибрана. То була праця інж. С. Білого.

І. Б.

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОҐІВ КАНАДИ (ОУПК)

(Закінчення з стор 2-ої)

Великою перешкодою в нашій роботі була перманентна недостача фондів. Головна Управа не мала ніяких можливостей себе бюджетувати, а витрати хоч би на організування конференцій, які перевищували суму 250 дол. кожна, частинно покривалось з пожертв наших фінансових установ і приватних осіб. а решту доплачувала каса Торонтонського відділу. Наших видань не могли ми також фінансувати, і тут і там приходилось знову запозичатися у „багатому" на гроші місцевому відділі. Деякі наші імпрези часто себе не покривали, тож знову до них доплачував відділ, про що, зрештою, докладно почуєте від скарбника. Коли б не ця перешкода, тоді висліди нашої праці, головно, коли йде про видавничий сектор, були б куди кращі.

Реасумуючи своє звітування, мушу сказати, що:

(1) завдяки прихильній поставі наших учених і науковців, і не тільки в Канаді, але й в цілому вільному світі, ми могли ставити нашу працю на належній науковій площині.

(2) Завдяки такій же самій поставі до нашої справи наших громадських і фінансових установ в Торонті, ми могли здійснювати в звітовому періоді наші ідеї на кожному відтинку заплянованої роботи.

(3) Завдяки прихильності нашої і позамісцевої преси та радіо ми могли вчасно повідомляти громадянство про наші почини, конференції, імпрези й наради, і, мушу ствердити, всі вони реалізувались з меншим чи більшим успіхом.

(4) Мушу додати, що велику поміч ми діставали завжди від Пласту і від окремих сеньйорів, які давали свій вклад в нашу працю безінтересовно і радо.

Тому дозвольте мені висловити всім, що причинилися до росту нашого Об'єднання і до поставлення його на таку висоту, на якій воно зараз є — наше сердечне спасибі. Особливо дякую найближчим моїм співробітникам з Управи за їх постійну співдію, терпеливість, витривалість і толеранцію моїх забаганок працювати також і в відпочинкові дні.

(Кінець)

ПОВІДОМЛЕННЯ КАНЦЕЛЯРІЇ УНС

Головна Канцелярія Українського Народного Союзу повідомляє, що п. Богдан Хабурський не є організатором членів для УНСоюзу і не має права діяти чи виступати в імені УНСоюзу.

Гол. Канцелярія УНС

ЗАКЛИК ДО КОЛ. ПЕРЕМИШЛЯКІВ

Звертаємося до Вас із наглою й дуже спішною справою:

Пані Марті Д., вдові по професорові Михайлові Д., що залишилася в Перемишлі, грозить утрата зору, якщо не найдуться гроші на кошти якнайшвидшої операції катаракти. Чулих на людське горе людей, зокрема Перемишляків, проситься слати пожертви на адресу:

"AMERICA"
817 N. Franklin Street
PHILADELPHIA 23, Pa.
„на лікування п. Марти".

Про вислід збірки буде в пресі повідомлення.

КОМІТЕТ ПЕРЕМИШЛЯКІВ у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

✝

З глибоким смутком повідомляємо Українських Громадян, що в середу, 24-го квітня 1963 року в Гартфорді, Конн., несподівано на 62 р. життя відійшов у вічність

бл. п. Петро Іванович ГАМЗА

Голова Української Православної Громади св. Володимира в Гартфорді.

Покійний все своє життя боровся за Самостійну Українську Державу, як за часів Української Народньої Республіки, так і під час 2-ої світової війни. Опинившись на еміґрації, Покійний активно працював на громадській ниві; ввесь час присвячував Українській Православній Громаді, Українському Конґресовому Комітетові, Народному Клюбові в Гартфорді.

Покійний був щирим прихильником української молоді та жертводавцем для багатьох культурних, церковних і громадських організацій.

ЗАУПОКІЙНІ БОГОСЛУЖЕННЯ відправляться в П'ЯТНИЦЮ вечером і СУБОТУ о год. 7-ій ранку.

Тіло Покійного буде перевезено на український православний цвинтар в Бавнд Бруку в СУБОТУ 27-го КВІТНЯ, після 12 год. дня.

Управа Української Православної Церкви св. Волoлодимира разом з усіми парафіянами висловлює глибоке співчуття залишеним в глибокім смутку

синові ДМИТРОВІ, невістці, внучці і всім родичам Покійного.

УПРАВА ПРАВОСЛАВНОЇ ГРОМАДИ СВ. ВОЛОДИМИРА в ГАРТФОРДІ

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшов від нас у вічність, в четвер, 28-го березня, 1963 року, наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО і ДІДУСЬ

бл. п. д-р Григорій ЧУШАК

У безмірному горю, яке принесла нам ця болюча й несподівана втрата, ми зазнали багато виявів щирого співчуття, приязни й піддержки зі сторони наших Рідних, Приятелів і Знайомих.

В першу чергу, складаємо найщирішу подяку Високопреподобному Отцеві Мітратові Василеві Лабі з Едмонтону, (Канада) і Всечеснішим Катедральним Отцям — о. Мирославові Олешкові і о. Леонардові Корчинському — за відслуження Парастасу і Панахид в каплиці похоронного заведення, заупокійну Службу Божу в церкві св. о. Миколая та запечатання гробу на цвинтарі.

Щиро дякуємо Управі чоловічого хору „Сурма", хористам та диригентові а також дякові, п. Дмитрові Іванковому, за співи під час похоронних обрядів.

Ми безмежно вдячні Управі й членам Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів в Шикаґо за численну і організовану участь в похоронних обрядах та за зложення вінка, а зокрема Голові Товариства п. д-рові Романові Барановському, за надгробне слово.

Зворушило нас невимовно, що на вістку про смерть Покійного прибула з далека наша Дорога Рідня на цей сумний обряд, не жаліючи часу і труду.

З глибини серця дякуємо нашому дуже Дорогому і Неоціненому Приятелеві п. д-рові Петрові Гладкому, який в нашому безмежному болю, щиро і сердечно перейняв на себе всі тяжкі обов'язки, зв'язані з похороном та всіми приготуваннями до нього. Нехай Всевишній сторицею винагородить всі Його труди.

Об'єднаною, усім нашим Рідним, Приятелям, Землякам і Знайомим за квітці і вінки, що так багато прикрасили домовину Покійного, а також за численні щедрі пожертви на Служби Божі та інші цілі, за участь в похоронних обрядах в каплиці, церкві й на цвинтарі, а також за відпровадження Покійного в останню дорогу на місце вічного спочинку, за всі листи і телеграми з висловами співчуття та слова потіхи, які були для нас великою піддержкою у нашому невимовному горю — складаємо нашу щиру і сердечну подяку. Хай Всевишній Господь нагородить Вас Усіх Своїми небесними і земними ласками.

Щиро дякуємо похоронному заведенню п. Б. Музики за зразкове переведення похорону.

Дружина СТЕФАНІЯ,
ІРИНА і ГАЛИНА — доньки
з мужами і діточками

ПОДЯКА

Складаємо сердечну подяку

УПРАВІ і ЧЛЕНАМ УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ ім. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в КЛІВЛЕНДІ

за зразкову підготовку і переведення наших морально та матеріяльно успішних вечорів в днях 20-го і 21-го квітня ц. р. та за повну родинного тепла гостину.

Ню Йорк — Нюарк, 24-го квітня 1963 року

Ансамбль Пісні і Слова:

Іванна Коновів, Валя Калин, Микола Поцеділок
Іван Керницький, Володимир Гентиш, Юрій Коновів

Зміняються часи і люди

До найбільших товариських сензацій останнього часу належить одруження англійської княжни Александри із шкотським „міщанином"-промисловцем Ангусом Оджілві (обоє на фотознімці). Колись з цього приводу було ббагато протестів на королівських дворах. Тепер — в церемонії вінчання в середу 24-го квітня — взяло участь більше коронованих голів, ніж в церемонії вінчання королеви Єлисавети II.

Короткі вістки

● **Совєтський** уряд запротестував перед ЗДА, Британією і Францією проти формули присяги для суддів в Західньому Берліні: вони мають присягати на вірність конституції Західньої Німеччини. Большевики твердять, що це є „перепачковуванням задніми дверми анексіоністичних плянів німецьких імперіялістів у відношенні до Берліну". Західні держави відкинули совєтський протест, заявивши, що присяга суддів не має нічого спільного з ніби-то посяганням на Західній Берлін, якого нема.

● **В Кіль у Західній Німеччині** спустили на воду шостий західньо-німецький підводний човен. Церемонія відбулась із виключенням широкої публіки з уваги на комуністичних шпигунів та антинімецьку совєтську пропаґанду, яка використовує такі нагоди для таврування німецького „мілітаризму і реваншизму".

